

ת"פ 9123/09/22 - מדינת ישראל נגד אמיר עמר

בית משפט השלום בקריות

ת"פ 9123-09-22 מדינת ישראל נ' עמר

בפני כב' השופט יוסי טורס, סגן הנשיאה
בעניין: מדינת ישראל

המאשימה

נגד

הנאשם

אמיר עמר

גזר דין

כתב האישום וההליכים

1. הנאשם הורשע במסגרת הסדר טיעון שלא כלל הסכמה עונשית, בעבירה של גניבה בידי עובד (ריבוי מקרים), לפי סעיף 391 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן - חוק העונשין). בהתאם לעובדות כתב האישום המתוקן, במועדים הרלוונטיים עבד הנאשם כמנהל חנות בחברת מחסני חשמל (להלן - החנות). בין החודשים 02/17 עד 07/19, במספר רב של הזדמנויות, נטל הנאשם שלא כדין מוצרי חשמל מהחנות בסך כולל של ₪ 110,567 לפחות. הנאשם מכר חלק מהמוצרים וחלק נוסף העביר לאנשים להם היה חייב כספים וזאת לצורך כיסוי חובות.

תסקיר שירות המבחן

2. בהתאם להסדר הטיעון הופנה הנאשם לשירות המבחן אשר הגיש תסקיר על אודותיו ובו פורטו נסיבות חייו, עליהן לא אחזור מפאת צנעת הפרט. עם זאת ציין שהנאשם כבן 45, נשוי ואב לשתי בנות ועובד כמנהל תפעול. שירות המבחן התרשם כי הנאשם מקבל אחריות מלאה למעשיו, מכיר בפגיעה שגרם וחש בושה ואכזבה ממעשיו. כן ציין שירות המבחן כי להערכתו המעשים לא בוצעו על רקע דפוסים עבריינים מושרשים, אלא על רקע מצב כלכלי דוחק. עם זאת, זיהה השירות דפוסי מרמה ועיוותי חשיבה בהתנהלות הנאשם. הרושם הכללי היה שעם חלוף הזמן חלה הפחתה במסוכנות ולאחר טיפול ניתן יהיה להשיג הפחתה נוספת בסיכון להישנות עבירות. לאור כך המליץ שירות המבחן להעמיד את הנאשם בצו מבחן למשך 18 חודשים בשילוב צו של"צ בהיקף של 250 שעות.

טיעוני הצדדים לעונש והראיות

3. מטעם ההגנה העיד מנכ"ל החברה בה עובד הנאשם כיום. העד ציין כי הנאשם עובד בחברה כארבע שנים ועושה עבודתו בצורה טובה. כן טען העד שידע על העבירות עת החליט לקבלו לעבודה וביקש את התחשבות בית המשפט.

4. ב"כ המאשימה הדגיש כי הנאשם ביצע את העבירות בהיותו מנהל החנות וזאת תוך ניצול יחסי אמון. כן נטען

שהעבירות בוצעו במשך תקופה ארוכה וסכום הגניבה משמעותי. ביחס לסיבה בגינה בוצעו העבירות טענה המאשימה שלא מדובר בצורך רפואי או צורך חיוני אחר אלא בשל התנהלות כלכלית לא אחראית ורצון לחיות "חיים ראוותניים". כן נטען שהנאשם השיב, באמצעות ויתור על זכויות, סכום של 52,000 ₪. לאור כך עתרה המאשימה למתחם ענישה הנע בין 18-36 חודשי מאסר. ביחס לעונש שיש להטיל על הנאשם צוין כי הנאשם אמנם נעדר עבר פלילי אך במקרה זה ראוי להטיל ענישה מרתיעה והולמת. ביחס להמלצת שירות המבחן נטען שהנאשם טרם החל בהליך טיפולי כלשהו ובכל מקרה אין כל הצדקה להקלה כה משמעותית. לאור כך עתרה המאשימה להטיל על הנאשם עונש מאסר בחלקו התחתון של המתחם לצד ענישה נלווית.

5. ב"כ הנאשם הדגיש כי כתב האישום תוקן משמעותית במסגרת הסדר הטיעון. כן נטען שסכום הגניבה המצוין בכתב האישום משקף את המחיר לצרכן ולא את העלות לבעלים. עוד נטען שהנאשם החזיר את מלוא הסכום למעביד במסגרת הסכם הפרישה שלו וזאת בדרך של ויתור על זכויות (ולא רק 52,000 ₪ כטענת המאשימה ועל כך אדון בהמשך). לאור כך טען הסנגור שמתחם הענישה ההולם עבירות אלו נע בן צו של"צ לבין מספר חודשי עבודות שירות. ביחס לעונש שיש להטיל על הנאשם נטען כי מדובר באדם נעדר עבר פלילי המנהל אורח חיים נורמטיבי אשר כשל באופן חד פעמי. נטען כי שירות המבחן מבקש לשלבו בטיפול ויש להעדיף במקרה זה את האינטרס השיקומי ולאמץ את המלצות שירות המבחן.

6. הנאשם בדברו האחרון הביע צער על המעשים, הכיר בטעותו וציין שהוא מבקש לעבור טיפול.

דין והכרעה

קביעת מתחם הענישה

7. הגם שהנאשם הורשע בריבוי עבירות טענו שני הצדדים לקביעת מתחם ענישה אחד. עמדה זו מקובלת עלי בהתאם למבחן הקשר ההדוק (ע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל (29.10.2014)). ענייננו בשורה של מעשים אשר בוצעו במסגרת תכנית עבריינית אחת, כלפי אותו מתלונן, בשיטה זהה ובסמיכות זמנים. לכן יקבע מתחם ענישה אחד. עם זאת, מובן שבקביעת גבולות המתחם אביא בחשבון את ריבוי המקרים.

8. הערכים המוגנים שבבסיס עבירת גניבה ממעסיק הם הגנה על זכות הקניין וכן הגנה על יחסי האמון המתקיימים בין מעביד לעובדו עליהם מבוססת היכולת לבצע את העבודה. בחינת מידת הפגיעה בערך המוגן מובילה למסקנה כי היא גבוהה יחסית במקרה זה. הנאשם היה מנהל החנות, היינו הדמות הבכירה במקום. הוא ניצל את האמון, הכוח והגישה למשאבים שניתנו לו על ידי מעבידו וגנב במשך תקופה ארוכה מוצרים בסכום ניכר.

9. באשר לנסיבות הקשורות לביצוע העבירות אציין כי מדובר במספר רב של עבירות אשר בוצעו במשך תקופה ארוכה במהלכה יכול היה הנאשם בכל רגע לחדול ממעשיו אך הוא לא עשה כן. כנסיבה לחומרה יש לראות את מעמדו הרם אצל המעביד ויש בכך ללמד על מידת הפגיעה באמון ובמרקם יחסי העבודה. ביחס לסיבות שהביאו את הנאשם לבצע את העבירות אזי מדובר בכניסה לחובות שנבעו מהתנהלות כלכלית לא אחראית. הדברים לא פורטו ואין לדעת כיצד התנהל הנאשם ואיזה אורח חיים ביקש לממן באמצעות גניבות ממעבידו ואולם אין הדבר נדרש על מנת להגיע

למסקנה שאין בסיבה זו משום נסיבה לקולה. ביחס לסכום הגניבה הרי שהוא מצוין בכתב האישום ולא מצאתי טעם ממשי בטיעון לפיו עבור המעביד שווי המוצרים היה נמוך יותר. ראשית, ספק אם זה המבחן הראוי לבחינת חומרת העבירה. שנית, הטענה לא הוכחה ולא ברור כיצד חושב הסכום ואין בידי כלים ועובדות להגיע למסקנה המבוקשת. עם זאת, יש לראות כנסיבה לקולה את העובדה שהנאשם השיב סך של 52,000 ₪ למעביד. אמנם מדובר בהשבה בדרך של ויתור על הסכום שנצבר לזכותו בקרן פיצויים ואולם יש לזקוף זאת לזכותו שכן מדובר בהשבה לכל דבר ועניין (ולאור היעדר נתונים אינני מתייחס לאפשרות שהנאשם לא היה זכאי ממילא לפיצויי פיטורין שכן חזקה על המעביד שאחרת לא היה מגיע להסכמה זו (ראו סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, תשכ"ג-1963)). ביחס לטענה להשבה של סכומים נוספים באמצעות ויתור על זכויות נוספות, הרי שלא הובאו בפני ראיות ברורות בנושא ולא אוכל לקבוע עובדות ברמה הנדרשת (וספק אם שלב הטיעונים הוא השלב הנכון לשם כך שהרי עובדות אלו היו אמורות להיכלל בכתב האישום המתוקן; ראו ע"פ 7349/14 **מדינת ישראל נ' פלונית** (14.5.2015)). עם זאת, טענה זו תובא בחשבון בעת בחינת ההצדקה להטלת פיצוי.

10. בית המשפט העליון עמד בשורה ארוכה של פסקי דין על הצורך בענישה מרתיעה בעבירות אלו המאופיינות במעילה באמון ובקושי לגלות. ראו:

"בעבירות בהן הורשעה המבקשת נודעת חשיבות רבה לביסוס הרתעה, באשר הן קלות באופן יחסי לביצוע, עקב ניצול יחסי האמון עליהן מושתתת מערכת היחסים בין עובד למעבידו. כמו כן, עבירות אלו פוגעות לא רק במעביד המסוים שנפל קורבן לגניבה בידי עובדו, אלא ביחסי עובד-מעביד בכלל." (רע"פ 407/09 **יאיר נגד מדינת ישראל** (5.3.2009); וראו גם עפ"ג (מחוזי ת"א) 9963-01-10 **מדינת ישראל נ' שבתשוילי** (7.4.2010)).

11. לצורך בחינת מדיניות הענישה הנוהגת בעבירות אלו אפנה לפסקי הדין הבאים: רע"פ 5819/18 **בן דוד נ' מדינת ישראל** (7.8.2018), בו הורשע נאשם אשר גנב בשיטתיות מהחברה בה עבד מזומנים בסך של כ- 45,560 ₪, ונגזר עליו עונש מאסר של 5 חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות; רע"פ 1524/21 **מרים משייב נ' מדינת ישראל** (4.4.2021), בו נידון עניינה של נאשמת שהורשעה בעבירות גניבה ממשקי בית בהם עבדה ונגזרו עליה 24 חודשי מאסר בפועל ועונשים נלווים; עפ"ג 5688-12-19 **תומר קוניז'ניק נ' מדינת ישראל** (30.7.2020), בו נידון עניינו של נאשם ששימש מנהל תחנת דלק וגנב סך של כ- 50,000 ₪ במשך כשלושה חודשים. ערכאת הערעור הקלה בעונשו והוא נידון ל-9 חודשי מאסר לנשיאה בדרך של עבודות שירות; עפ"ג 57738-12-15 **הרשקו נ' מדינת ישראל** (13.9.2016), בו נדון עניינה של מזכירה ראשית בבית ספר, אשר במשך כארבע שנים מעלה בדרכים שונות בכספי בית הספר וגנבה סכום כולל של כ- 350,000 ₪. בית המשפט המחוזי הקל בעונשה בערעור וגזר עליה 24 חודשי מאסר; עפ"ג 19491-05-21 **מתן גרשון נ' מדינת ישראל** (13.9.2021), בו נידון עניינו של נאשם שהורשע בעבירת גניבה בידי עובד ונגזרו עליו שלושה חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות ועונשים נלווים. הנאשם במקרה זה עבד הנאשם במאפיה ובהזדמנויות שונות נטל מהחנות דברי מתיקה וכן סכומי כסף בסך כולל של אלפי שקלים. ערעורו נדחה ונקבע כי "העונש שהוטל על המערער מידתי ואף נוטה לקולה"; עפ"ג 73687-10-18 **אליאור אליהו אומזגין נ' מדינת ישראל** (19.3.2019), בו נידון נאשם שהורשע בעבירת גניבה בידי עובד בכך שבמספר הזדמנויות נטל לכיסוי סכומי כסף מקופת מסעדה בה עבד, בסך כולל של כ- 6,000 ₪. על הנאשם נגזרו 45 ימי מאסר בפועל ועונשים נלווים. ערעורו נדחה; עפ"ג 1366-12-20 **מדינת ישראל נ' יוסף ישראל** (2.2.2022), בו נידון עניינו של נאשם שהורשע בעבירת גניבה בידי עובד בכך שגנב סחורה מרשת מזון בה שימש כסגן מנהל סניף, בסכום כולל של כ- 70,000 ₪. נקבע

כי מתחם הענישה נע בין 6-18 חודשי מאסר ובית משפט השלום חרג לקולה ממתחם הענישה בהביאו בחשבון שיקולי שיקום ועל הנאשם נגזרו צו של"צ, מאסר מותנה ועונשים נלווים. ערעור המדינה נדחה.

12. לאור כל זאת אני בדעה כי מתחם העונש ההולם, בנסיבותיו של אירוע זה, נע בין שישה חודשי מאסר ועד 24 חודשי מאסר בפועל.

קביעת עונשו של הנאשם

13. קביעת עונשו של הנאשם מעמתת בין שני השיקולים המנחים בענישה - הלימה ושיקום. המעשים שביצע הנאשם חמורים וככלל ראויים לתגובה עונשית הולמת. המאשימה עותרת, כאמור, לבכר את שיקולי ההלימה וההרתעה ולהטיל עונש מאסר בן 18 חודשים. ההגנה מנגד ביקשה כי בית המשפט יאמץ את המלצת שירות המבחן ויסתפק בצו של"צ ומבחן.

14. אקדים ואומר כי לדידי עמדות שני הצדדים אינן מביאות לידי ביטוי נכון את שיקולי הענישה השונים במקרה זה. אנמק.

15. הנאשם שלפני נותן את הדין לראשונה בחייו. הוא איש משפחה העובד בצורה סדירה ושירות המבחן התרשם שהוא אינו בעל מאפיינים עברייניים, אלא ביצע את העבירות בתקופה משברית בחייו. הרושם הוא שהנאשם למד את לקחו ומבקש לקבל כלים על מנת לחיות חיים ישרים. כמו כן מוסכם על המאשימה שהנאשם השיב למצער סך של 52,000 ₪ המהווה כמחצית מסכום הגניבה. מאז ביצוע העבירות חלפו קרוב לארבע שנים ולא נפתחו נגד הנאשם תיקים נוספים. בנתונים אלו, סברתי שעונש מאסר בכליאה, לא כל שכן לתקופה ארוכה כעתירת המאשימה, הוא עונש חמור יתר על המידה וראוי להימנע ממנו על מנת לאפשר לנאשם לשקם את חייו וחיי משפחתו.

16. כידוע, עונש מאסר בכליאה הוא עונש חמור וקשה. נלוות לו השפעות הרסניות וסבל רב לנאשם, הן מבחינה פיזית והן מבחינה חברתית וכלכלית. כן, סובלת גם משפחתו מעונש זה. מחקרים מלמדים כי עונש מאסר בכליאה גורם לא אחת להטמעת ערכים עברייניים (אפקט קרימינוגני), דבר שגורם לפגיעה לא רק בנאשם, אלא אף בחברה כולה (ראו בנושא דו"ח הוועדה הציבורית לבחינת מדיניות הענישה והטיפול בעבריינים, 2015 (המכונה "דו"ח ועדת דורנר"); רע"פ 356/14 **קפרוב נ' מדינת ישראל** (3.10.2017); פסקה 33). משכך, עונש מאסר בכליאה אמור להיגזר על מי שהוא בעל דפוסי עבריינות מובהקים (ע"פ 4318-10-11 **מדינת ישראל נ' רפאילוב ואח'** (5.1.2012)), או שהעבירה שעבר אינה מאפשרת, בנסיבות העניין, ענישה שאינה כוללת כליאה. דעתי היא שעניינו אינו נמנה עם מקרים אלו.

17. זאת ועוד, עונש מאסר בכליאה אינו מאפשר להטיל צו מבחן (סעיף 1 לפקודת המבחן; ע"פ 4167/12 **אוחנה ואח' נ' מדינת ישראל** (17.3.2013)) ובמקרה זה ראיתי בכך חשיבות לצורך שיקום הנאשם. בנקודה זו בא אני לנושא השיקום. כידוע, בהתאם לסעיף 40ד' לחוק העונשין רשאי בית המשפט לחרוג לקולה ממתחם הענישה שקבע, אם מצא כי "הנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם". בעניין זה נקבע כי "על קיומו של פוטנציאל זה, ניתן ללמוד, בין היתר, מעברו של הנאשם; משיתוף הפעולה שלו עם רשויות החוק ועם שירות המבחן; ומקיומה של תמיכה והתגייסות

משפחתית לצידו של הנאשם" (רע"פ 7683/13 **דוד פרלמן נ' מדינת ישראל** (23.2.2014); וראו גם הקריטריונים להערכת סיכויי שיקום כפי שנקבעו בע"פ 6637/17 **אליזבט קרינדל נ' מדינת ישראל** (18.4.2018); להלן - עניין **קרינדל**). עם זאת, ברי שבצד שיקולי השיקום אין לזנוח כליל את שיקול ההלימה, שכן "לא מתפוגגים מאליהם שיקולי ההלימה גם כאשר חלים שיקולי השיקום. אולם, יש להקפיד על כך שהבחירה בעונש לא תפגע באופן ממשי בסיכויי השיקום" (עניין **קרינדל**; וראו גם אורן גזל-אייל "חריגה ממתחם העונש ההולם" ספר דורית ביניש 539, 550; ע"פ 5718/16 **זהבי נ' מדינת ישראל** (21.11.2016)).

18. לדידי, קיימים במקרה זה סיכויי שיקום הראויים להתחשבות כפי שסבור שירות המבחן. כידוע, שירות המבחן הוא הגוף המקצועי האמון על שיקום נאשמים ועל הערכת הסיכויים לכך. קצין המבחן משמש כזרועו הארוכה של בית המשפט לעניין זה, ועל אף שאין הכרח לאמץ את המלצתו, ברי כי להמלצתו משקל ממשי בבוא בית המשפט לגזור את דינו של נאשם (ע"פ 3472/11 **פלוני נ' מדינת ישראל** (3.9.2012)). שירות המבחן התרשם שהנאשם אינו בעל מאפיינים עברייניים. הוא קיבל אחריות מלאה למעשיו. הוא מכה על חטא ומצר על מעשיו. הוא השיב כמחצית מהסכום באמצעות ויתור על זכויות. חלפו מאז מספר שנים בהם הנאשם מקיים אורח חיים נורמטיבי. הסיכון ממנו פחת והוא מבקש לעבור טיפול, אשר שירות המבחן סבור שיש בו להפחית עוד יותר מהסיכוי להישנות עבירות. כל אלו מלמדים בצורה ברורה על סיכויי שיקום שראוי להביאם בחשבון.

19. השאלה היא אפוא מהו העונש הראוי במקרה זה, אף בהינתן סיכויי השיקום. כאמור, אינני סבור שעונש מאסר בכליאה הוא עונש ההולם את ענייניו ומשכך השאלה היא אם ניתן להסתפק בצו של"צ כעתירת ההגנה, או שמא ההקלה אמורה להתבטא במתן אפשרות לשאת בעונש בעבודות שירות. לדידי, צו של"צ אינו נותן ביטוי נכון במקרה זה לחומרת העבירות ואינו הולם אותן חרף סיכויי השיקום. צו של"צ הוא עונש חינוכי, אשר הגם שיש בו פן אופרטיבי, הוא אינו בעל חומרה ממשית ואף אינו כולל את הסטיגמה המחמירה שבמאסר בדרך של עבודות שירות, שהוא עונש מאסר לכל דבר ועניין, למעט בעניין אופן ריצויו (ראו 10002/17 **מדינת ישראל נ' ניסים מור** (18.7.2018)). אין מדובר בסמנטיקה אלא במהות ובמקרה זה סברתי שאין להסתפק בצו של"צ. שקלתי שמא עונש מאסר בעבודות שירות יפגע בשיקום הנאשם בשל כך שיפגע ביכולתו לעבוד ובאתי לכלל מסקנה לפיה יש מקום להתחשב בשיקול זה, אך אף הוא אינו שיקול מכריע, אלא יש בו להביא לכל היותר להקלה בהיקף העונש אך לא בסוגו (להשוואה ראו תוצאת ע"פ 6887/16 **זהבית בסר נ' מדינת ישראל** (26.4.2017), שם גנבה הנאשמת ₪ 87,000 מכספי תשלום אגרות עת שימשה גזברית בבית משפט והוטל עליה עונש של שישה חודשי מאסר בעבודות שירות רק בשל נסיבות אישיות לא קלות והמלצה חיובית של שירות המבחן). אציין בנקודה זו שימים ספורים לפני מתן גזר הדין ביקש הסנגור לדחות את השמעתו על מנת לאפשר לנאשם להתחיל בהליך הטיפול ודחיתי בקשה זו. הטעם לכך הוא שקיבלתי את המלצת שירות המבחן הגם שהנאשם טרם החל בהליך הטיפול ומשכך לא ראיתי טעם בהמתנה להשלמת הטיפול. בכל מקרה, דעתי היא שאף לאחר השלמת ההליך בהצלחה, יהיה נכון להטיל עונש בעבודות שירות וזאת מהנימוקים שפורטו לעיל.

20. סיכומי של דבר, סבור אני כי יש לחרוג ממתחם הענישה על מנת לאפשר את שיקומו של הנאשם ואולם לא עד כדי הסתפקות בצו של"צ, אלא יש להטיל עונש מאסר קצר בעבודות שירות בשילוב צו מבחן. ביחס לפיצוי, אזי לאור כך שאין מחלוקת שהנאשם השיב ₪ 52,000 מכספי הפיצויים ועל רקע טענותיו להסכמות עם מעבידו על ויתור נוסף של זכויות סוציאליות, אמנע מהטלת פיצוי תוך שבנושא זה רשאי כמובן המעביד, אשר לו מלוא המידע הנדרש להכרעה, להגיש תביעה אזרחית למיצוי מלוא זכויותיו.

21. אני מטיל אפוא על הנאשם את העונשים הבאים:

א. מאסר למשך 4 חודשים. הנאשם יישא עונש זה בעבודות שירות בהתאם לחו"ד הממונה וייתייבב לריצוי עונשו ביום 9.4.24 במתחם כלא מגידו. מובהר לנאשם שעליו לבצע את העבודות לשביעות רצון הממונה ואם לא יעשה כן ניתן יהיה להפקיען מנהלית והוא יישא ביתרת התקופה בבית מאסר.

ב. מאסר על תנאי למשך 6 חודשים והתנאי הוא שהנאשם לא יעבור בתוך שנתיים את העבירה בה הורשע.

ג. אני מעמיד את הנאשם בפיקוח שירות המבחן למשך 18 חודשים. הוסבר לנאשם שעליו לקיים את הוראות שירות המבחן וכי הפרה של הצו עלולה להוביל להפקעתו ולהטלת עונשים נוספים.

א. קנס בסך 5,000 ₪. הקנס ישולם ב- 20 תשלומים שווים ורצופים החל מיום 1.6.24 ובכל 1 לחודש. לא ישולם אחד התשלומים במועד, תעמוד יתרת הקנס לתשלום מידי.

הודעה זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בתוך 45 ימים.

המזכירות תשלח את גזר הדין לשירות המבחן ולממונה על עבודות השירות.

ניתן היום, י"ב שבט תשפ"ד, 22 ינואר 2024, בהעדר הצדדים.